

(rajonas / miestas, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

2016 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų pakartotinio patikrinimo užduotis

Teksto suvokimo, literatūros ir kalbos žinių taikymo testas

2016 m. birželio 9 d.

Trukmė – 1 val. (60 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Įrašykite savo miestą / rajoną, mokyklą, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- Formuluokite atsakymus savais žodžiais. Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18			
Kalbos žinių taikymas	18			
Galutinė taškų suma	36			

TAŠKAI

Vertinimo komisija: _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Juozas Grušas

BARBORA RADVILAITĖ

(Ištrauka)

Krokuva. Karaliaus pilis. Už lango minios keliamas triukšmas. Šauksmas

Vivat¹ karalienė!

Vivat!

Vivat!

DAILININKAS

Dangus ir žemė! Žemė ir dangus

Pilni bus atvaizdų... Dangus ir žemė!

ŽYGMANTAS AUGUSTAS

Dar kartą pasirodyk jiems, Barbora.

BARBORA

Ką pažadėti jiems turiu, karaliau?

ŽYGMANTAS AUGUSTAS

Nereikia nieko. Tu juk ne politikė...

Palauk! Teisybę pažadėk.

Barbora išeina į balkoną

MINIOS ŠAUKSMAI

Vivat karalienė!

Vivat!

Vivat!

Vivat!

Crescat²!

Floreat³!

Grįžta Barbora

[...]

BARBORA

Viešpatis apvainikavo

Tarnaitę savo. Keista man ir liūdna!

Baisu ir nuostabu!.. Galiu šiandieną

Daug prikaltėt niekų.

ŽYGMANTAS AUGUSTAS

Puiku! Kalbėk!

Juk mes vieni.

BARBORA

Žygimantai Augustai!

Sunku suprasti... Daužėsi širdis...

Teisybė ir jėga pas Viešpatį –

Kartojau priesaikoj. O laimė? Kur?

ŽYGMANTAS AUGUSTAS

Many! Tavy! Tarp mudviejų! Karūnoj!

BARBORA

Karūnoj!.. spindi, akina, svaigina...

Karūną niekinau ir troškau kaip

Išganymo. Aš apžiūrėsiu dar,

Ar ji ne kruvina. Atrodo, ne.

O kas joje? Teisybė? Dievas? Nėr

Nei Dievo, nei tiesos! Tai kas yra?

Rubiniai? Auksas? Valdymo galia?

Bet ji Aukščiausio rankose!

ŽYGMANTAS AUGUSTAS

Tu verki?

BARBORA

O Lietuva! Manoji meile! Bausk

Mane, jeigu tarp deimantų yra

Bent lašas kraujo. Išganyk mane,

Jei deimantuose šviečia meilė tau.

Per amžius būk laisva, o Lietuva.

Ir būk visiems teisinga ir gera.

Kai valanda išmuš, priglausk mane.

Tau – karūna!..

1 – vivat (lot.) – tegyvuoja

2 – crescat (lot.) – teklesti

3 – floreat (lot.) – težydi

4 – pasimečiau (ntk.) – sutrikau, susijaudinau

Klausimai:

1. Nusakykite, kaip nusiteikę žmonės sutinka karalienę.

_____ (1 taškas)

2. Kokie priešaringi išgyvenimai atskleidžia Barbaros vidinę įtampą? Atsakykite cituodami jos žodžius.

1. _____

2. _____ (2 taškai)

3.1. Paaškindite, kuo suabejoja Barbora sakydama: „Aš apžiūrėsiu dar, / Ar ji ne kruvina.“

_____ (1 taškas)

3.2. Įvardykite, kokia meninė priemonė yra šis pasakymas.

_____ (1 taškas)

4. Kokios vertybės svarbiausios Barbarai? Įvardykite tris.

1. _____

2. _____

3. _____ (3 taškai)

5. Kokios vertybės svarbiausios Žygimantui Augustui? Įvardykite dvi.

1. _____

2. _____ (2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

— —

— —

— —

— —

— —

— —

Iš viso (maks. 10 taškų)

--	--

2 tekstas

Goda Dapšytė TEATRAS IR CENZŪRA. REŽISIERIAUS JONO JURAŠO ATVEJIS

(Ištrauka)

Pats režisierius, jau emigravęs į Jungtines Amerikos Valstijas, ne kartą teigė, jog tai buvęs geriausias jo spektaklis. Čia reikėtų pridurti, kad kalbėdamas apie šį savo kūrinį režisierius turi omenyje jo koncepciją* atitinkantį pastatymą, rodytą 1972 m. balandžio pabaigoje, o ne cenzūros kupiūruotą versiją, kurios premjera įvyko tų pačių metų rugsėjo 9 dieną. Todėl ir čia bus kalbama apie pradinį spektaklio sumanymą.

Šiame spektaklyje aptikti tokius ryškius sovietinę ideologiją kritikuojančius bruožus, kaip jau anksčiau aptartuose spektakliuose, būtų sunku. Ryškiausiai spektaklio antisovietiskumą šiuo atveju įrodo jo originalios koncepcijos uždraudimas. Valdžios priekaištai spektaklio kūrėjams buvo itin migloti, o žvelgiant šiandienos akimis net skamba kaip komplimentai: spektaklis buvo per daug „sudvasintas“, „patriotiškas“, „tautiškas“. Remiantis to laiko terminologija, jis buvo „nacionalistinis“.

Juozo Grušo kūrinys, kurio teatras, remiantis 1971–1972 m. Kauno dramos teatro pirminės partinės organizacijos pasėdžių protokolais, ilgai ir nekantriai laukė, gana lengvai įveikė Kultūros ministerijos filtrą. Spektaklyje vyravo ne tik tekste nubrėžti veikėjų konfliktai, bet teatralizuotai atsispindėjo ir sovietinei santvarkai būdinga nuolatinio sekimo atmosfera. Ją kūrė nuolat aplinkui besisukinėjantys dvariškiai, karalių rūmų „akys ir ausys“, kurie teatrališkame, sąmoningai nuo realybės atitolusiame Janinos Malinauskaitės scenovaizdyje pasirodydavo kaip „keistos lėlės su dviveidėmis pūslėmis vietoj galvų“. Taigi ir šiame, regis, nuo politinių to meto realiųjų nutolusiame spektaklyje J. Jurašas sugebėjo meniškai ir neprikišamai perteikti savo laiko atmosferą. „Pavojingas“ buvo ne tiek šio spektaklio turinys, kiek jo poveikis žiūrovams. Ko vertas vien įžymusis spektaklio finalas: skambant kompozitoriaus Giedriaus Kuprevičiaus himnui meilei scenoje leidosi Aušros Vartų Madonos paveikslas. Spektaklis „Barbora Radvilaitė“ tapo tarsi režisieriaus kovos už teisę sakyti tiesą kulminacija.

Pagal Godą Dapšytę // www.lmaleidykla.lt

1 – koncepcija – samprata

Klausimai:

6.1. Kodėl tais pačiais metais vyko dvi spektaklio premjeros?

_____ (1 taškas)

6.2. Ko baiminosi cenzūra?

_____ (1 taškas)

Čia rašo
vertintojai

1 2

— —

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
7.	Paaiškinkite, kokie du sovietinės santvarkos bruožai atskleidžiami pasakymu „keistos lėlės su dviveidėmis pūslėmis vietoj galvų“:		
1.	_____		
2.	_____		
<i>(2 taškai)</i>			

Iš viso (maks. 4 taškai)		
----------------------------------	--	--

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas):

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
8.	Paaiškinkite, kokį scenografijos sprendimą pasirinko režisierius, siekdamas įprasminti dailininko žodžius „Dangus ir žemė! Žemė ir dangus / Pilni bus atvaizdų“?		

	<i>(1 taškas)</i>		
9.	Parašykite, kas sieja ir skiria tekstus:		
9.1.	Sieja pagrindinė mintis _____		

	<i>(1 taškas)</i>		
9.2.	Skiria funkcinis stilius:		
	Pirmojo teksto – _____		
	Antrojo teksto – _____		
	<i>(2 taškai)</i>		

Iš viso (maks. 4 taškai)		
----------------------------------	--	--

Taškų suma už teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo užduotis (maks. 18 taškų)		
--	--	--

KALBOS ŽINIŲ TAIKYMO UŽDUOTYS

1 užduotis. Raskite sakinyje priedėlį, jį pabraukite, pakeiskite šalutiniu pažyminio dėmeniu ir užrašykite visą sakinį.

Barbora Radvilaitė, viena žymiausių ne tik Radvilų giminės, bet ir visos Lietuvos moterų, Europoje garsėjo savo grožiu ir protu.

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2

2 užduotis. Raskite ir pabraukite frazeologizmą, paaiškinkite jo prasmę pateiktame sakinyje.

Suprask, jis visą laiką privalo būti namie ir nė nosies nekišti iš mūsų miestelio.

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2

3 užduotis. Įrašykite nebaigtų žodžių dalis.

Mokytojas Zigmą Škėma, **palik**_____ (dal., veik. r., vyr. g., būt. kart. l., vns., vard. l.) besilinksminančią kompaniją, žingsniavo basas siaura smėlio juosta vis tolyn. Dar **nesen**_____ (prieiv., nelyg. l.) grūmojusios perkūnijos debesys nugulė Šiaurės kraštu.

Atsiminė, kaip mėgdavo nueiti į aukštą kalnelį. Būdavo, atsiguls ir galvoja: kas už begalybės? Argi nėra galo? O jeigu yra, tai kas už to galo, už **įsivaizduoj**_____ (dal., neveik. r., esam. l., vns., mot. g., kilm. l.) ribos? Kai galva įkaisdavo, jis pakildavo ir **bėgt**_____ (būdinys) bėgdavo atgal, **steng**_____ (pusdal., sangr., vyr. g., vns.) daugiau savęs nevalginti tokiais klausimais.

Mokytojas pajuto, kad **vis**_____ (įv., bev. g.), kas brangu gyvenime, buvo aname jo jaunystės paveiksle.

(3 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2

Taškų suma (maks. 7 taškai)		
-------------------------------------	--	--

4 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliaustuose esančius žodžius parašykite kartu arba skyrium.

Šlapias iki juostos br__dau per pievas ir galvojau, vis sta__čiodamas kas žingsnis, pasiklausydamas. Tolumoje tebegriaudėjo, bl__kčiojo blausūs žaibai, rytuose švietė mėnulis. Žiūrėjau, kaip išsilieja ugnis rytmečio skliaute, ištir__dama šiltu, kiek nejaukiu raudoni. Trinkt__lėjo perkūnija.

Prošvaistė po prošvaistės, mintis po minties kaip duslūs, tačiau nelaukti, visą mano es__bę sukrečiant__s sm__giai. Tokios netikėtos, daug žadančios buvo šios mintys, bet jos reikalavo r__žto. Kur jis dingo, juk buvo metas, kai kum__čiuodavausi su berni__kščiais, (ne, vieną) _____ savo metų vaikį įvei__davau; nest__go man ir dr__sos. Tik (kur, gi) _____ ji dabar? Brėžėsi nauji pažinimo plotai, dar blausūs, migl__ti. Ar t__sėsiu sau duotą žodį pradėti viską iš naujo? Ar gr__šiu atgal? Ir dėl ko? Aš (per, ne, lyg) _____ toli buvau nuklydęs, o žinojimas kartais tik pražudo, ne gel__sti. Juk (ne, kartą) _____ esu stebėj__sis, kodėl gerai sekasi cinikams, praradusiems (bet, kokią) _____ atsakomybę. Kaip paprasta jiems viskas, kokia ramia s__žine jie nust__mia kitus, prasibrauna į priekį, plepa nei ši, nei tą, o kiti jų klausosi.

(4 taškai)

5 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus.

Už rugių augo laukinė obelis kresna ir šlamanti tamsžaliais lapais. Po ja stovėjo aną vakarą Antanas ir Valentina kai jisai ją atlydėjo ligi šios vietos. Kalbėdama Valentina laužė obels ūgį kurį vadino „vilku“ ir rodė savo tėviškę Tenai prie ežero yra mūsų namai.

Nūnai tik jis Antanas stovi ir klausosi visame ore sklandančių vyturio giesmių. Ligi obels jam viskas buvo sava ir čirenimas ir purptelėjusi kurapkų pora ir akmenų krūva surinkta iš dirvų ir suversta pakelėje. Už sėjimų jisai rado provėžas ir nusekė jomis ligi upeliuko vagos ir tiltelio. Kiek toliau buvo ir Valentinos tėviškė. Nors siauras takeliukas vedė tiesiai į sodo vartelius Antanas sustojo priešais juos nes buvo truputį nejauku. Už medžių ir krūmų buvo girdėti nematomos kalbos šūktelėjimai atrodė kad už šakų ir kamienuų tankmės būtų kitas pasaulis. Sode tyvuliavo tvenkinys geltoni pūkuoti ančiukai dryžuotomis nugaromis sukiojosi aplink lieptą. Antanas klausėsi ar neišgirs pažįstamo balso. Pro agrastus iššoko šuniukas ir puolė ant kranto stypsojusį gaigalą bet paukštis nebėgo tik įtraukė žaliai žėrintį kaklą ir šnypstė. Šuniukas tūpčiojo aplinkui jį ir skalijo tiesa ne tiek iš piktumo kiek iš išdykumo. Rodos čia Valentina gyvena paklausė Antanas pamatęs kaip jis pats spėjo Valentinos tėtį.

(4 taškai)

Taškų suma (maks. 8 taškai)		
-------------------------------------	--	--

6 užduotis. *Pabraukite skliausteliuose pateiktą taisyklingą variantą.*

Istorikų manymu, likimas Barborai Radvilaitei lėmęs neakivaizdžiai atstovauti to meto (Lietuvai / Lietuvą). Matyt, neatsitiktinai ir rašytojas Juozas Grušas Barborą Radvilaiteį vaizduoja (ne tik gražia, bet ir išmintinga / ne tik gražią, bet ir išmintingą). Kartu reikia pripažinti, kad nors istorinei Barborai Radvilaitei nebuvo lemta tapti (išsilavinusia / išsilavinusiai), kaip Juozo Grušo kūrinio veikėjai, tačiau šis jos paveikslo akcentas labai svarbus. Rankraščių taisymai rodo, kad rašytojas kruopščiai rinkosi kalbas, kurių (žinojimą / mokėjimą) tikėtų priskirti šiam personažui.

Anot Dariaus Kuolio, „pragaištingą laiko tėkmę Renesanso žmogus pažabojo (paverčiant / paversdamas) laiką veiklos lauku“, (reiškia / vadinasi), Barborą Radvilaiteį galėtume laikyti Renesanso žmogaus modeliu dramoje.

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

(3 taškai)

Taškų suma už kalbos žinių taikymo užduotis (maks. 18 taškų)		
--	--	--

Kalbos žinių taikymo užduotims rengti naudota literatūra:

Angelė Buškevičienė. Juozo Grušo „Barbora Radvilaite“ ir istorinė tiesa. // XXIamzius.lt

Petras Cvirka. Kasdienės istorijos. // šaltiniai.info.lt

Ričardas Gavelis. Jauno žmogaus memuarai. // šaltiniai.info.lt

Gintarė Lialienė. Trys lietuvės moterys – trys epochos. // lmaleidykla.lt

Antanas Vaičiulaitis. Valentina. // šaltiniai.info.lt

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18		
1 užduotis	10		
2 užduotis	4		
Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)	4		
Kalbos žinių taikymas	18		
1 užduotis	2		
2 užduotis	2		
3 užduotis	3		
4 užduotis	4		
5 užduotis	4		
6 užduotis	3		

Testo vertinimas taškais	36		
---------------------------------	-----------	--	--